

ЧИ ТРЕБА КИДАТИ КАМІННЯ У МІНІСТРА ОСТІНА?

Як червоні лінії для України Вашингтон трансформує у зелене світло для Кремля

Міністр оборони США Ллойд Остін слідом за речниками Білого дому (адмірал Кірбі) та Держдепу (Мюллер) висловився проти українських атак на російську нафтопереробку.

Сказав, що «ці атаки можуть мати ефект доміно для глобальної енергетичної ситуації». Мовляв, «для України корисніше йти по тактичних і оперативних цілях, які можуть одночасно вплинути на поточну боротьбу». Про абсурдність подібних тверджень вже сказано багато, як і про нікчемність такого американського підходу взагалі. Але не поспішайте кидати камінням в Остіна...

Частка бензинового експорту Росії у світовому його споживанні трохи більше 1%, дизеля – 3%. Якби весь російський експорт бензинів та дизеля зник водночас, то інші постачальники швидко заповнили б цю нішу – ті ж самі індуси, турки та китайці, що виробляють його з російської ж нафти.

Я вже писав раніше, що проблема зростання цін на американському паливному ринку криється у бездарній близькосхідній політиці тріо Байдена-Бернса-Саллівана. Практично, ця трійця штовхнула саудитів в обійми Росії та Китаю.

У форматі ОПЕК+ правлять Росія з Саудівською Аравією та Іран, яким потрібні високі ціни на нафту. Домовляються про скорочення експортних квот і глобальний ринок трохи недоотримує барелів, а тут ще й хусити, які діють суголосно інтересам Тегерана та Росії й гонять танкери по довгому маршруту, а ще й недолугість дій західної коаліції (читай – США), які вже кілька місяців не можуть приборкати хуситів. Як наслідок – ціни на сировину зростають, відповідно зростає вартість продуктів переробки нафти, у тому числі і на внутрішньому ринку США.

Але це не все і далеко не основне, що формує позицію США. Насправді, там не було єдності у ставленні різних відомств до наших ударів по російським НПЗ. Якраз у відомстві Остіна, на відміну від ЦРУшного господарства Бернса та Раднацбезу Жеки Селіванова (він же Джейк Салліван:) цілком з розумінням ставилися до українських ударів, оскільки НПЗ – законні цілі для ураження, тим більше, що Росія стала нищити українські нафтобази та нафтопереробку ще з 2022 року.

Відомство Блінкена було у характерній дипломатичній позі «на шпагаті». Знакові американські генерали – Годжес, Кларк, Петреус – у своїх коментарях цілком чітко висловлювались щодо обґрунтованості стратегії України на нищення критичної енергетичної інфраструктури агресора, тим самим підтримуючи неартикульовану офіційно позицію Остіна.

Очевидно, що на Остіна натиснули і тим більше, що за питання міжнародної безпеки у нього відповідає Селест Валандер. Прикметно, що ця доволі відома з початку

2000-х у певних академічних колах леді, була призначена на посаду помічника міністра оборони вже за тиждень після відомої зустрічі Байдена та Путіна у Женеві 16 червня 2021 року. А призначена вона була з посади президента і генерального директора Фондації США – Росія, якою керувала з 2017 року.

Хоча вона у минулому не відзначалася проросійськими симпатіями, але й не помічена в активній протидії Росії на відповідальних посадах. Якраз ця леді 10 квітня потрапила у повідомлення ЗМІ через своє дике висловлювання на слуханнях у Комітеті зі збройних сил Палати представників США щодо цивільного характеру нафтової і газової інфраструктури Росії. Прийшла на допомогу шефу, так би мовити. Ймовірно, їй поаплодували у Кремлі.

Отже, після цих висловлювань Остіна-Валандер, маємо тепер консолідовану позицію ключових американських відомств – від Держдепу та Пентагону до Білого дому. ЦРУ офіційно не висловлювало свою позицію, але неофіційно відомо, що якраз вони почали першими «гнати хвилю» на берегах Потомаку.

Чому? Офіційно це звучить так, що перед виборами угрупованню Байдена-Саллівана-Бернса потрібні низькі ціни на стелах АЗС. Звісно, це правда. Але не вся правда.

Варто згадати, що високі ціни на нафту цікавлять не тільки агресивні режими Москви та Тегерану, але й провідні нафтові компанії США. Особливо ті, що добре заробили у 2022 році на піку нафтових цін. Дві з них особливо прикметні тим, що традиційно мають впливові лобі в американських адміністраціях, незалежно від того, хто сидить у Білому домі.

Мова йде про топові ЕксонМобіл та Шеврон, інтереси яких традиційно важать багато для американської політики з 20-х років минулого століття. А ще вони відомі тим, що беруть участь з 90-х років у масштабних проєктах видобутку нафти у Казахстані. Особливо, Шеврон.

Нафта видобувається у Казахстані, а транспортується на світовий ринок через Росію, нафтопроводом Тенгіз – Новоросійськ Каспійського трубопровідного консорціуму. 1511 км труби пролягає в основному через Росію з відвантаженням нафти на терміналі Южная Озереєвка поблизу Новоросійська. Оператор КТК – російська нафтогазотранспортна монополія «Транснефть».

Тобто, Росія жорстко контролює нафтовий потік американських компаній з Казахстану. Хочете зберегти свої прибутки, American oil guys? Тоді дійте так, щоб вам і нам було добре, бо в іншому випадку перекриємо нафтовий кран.

Корпоративний звіт Ексона чітко повідомляє: «...Якщо Росія вживе контрзаходів у відповідь на існуючі санкції до її військових дій в Україні, можливо, що транспортування казахстанської нафти через трубопровід КТК може бути перервано, згорнуто, тимчасово призупинено або іншим чином обмежено. У такому випадку Корпорація може зазнати втрати грошових потоків невизначеної тривалості».

Для Шеврона, який був піонером освоєння казахстанських родовищ ще з пізньорадянських часів, родовище «Тенгіз» є золотою жилою глобального масштабу. Спільне підприємство «ТенгізШеврОйл» (Chevron (50%), Exxon Mobil (25%), КазМунайГаз (20%) і Лукойл (5%)) 6 квітня минулого року відзначило свій 30-річний ювілей. Компанія продовжує розвивати видобуток на родовищі й інвестувала понад \$40 млрд у нову фазу його розширення.

Для того, щоб зрозуміти масштаб цих компаній і ступінь їхнього впливу на Білий дім, декілька цифр. У 2022 році дохід Шеврона склав \$235,71 млрд, збільшившись у порівнянні з доходом 2021 року, який становив \$155,60 млрд. У ЕксонМобіл ще більш вражаючі показники – \$413,68 млрд за 2022 рік та \$285,64 роком раніше. Для порівняння: ВВП України у 2022 році становив \$160,5 млрд.

Західні галузеві аналітики відзначали, що Chevron очікує, що родовище Tengiz залишатиметься високоприбутковим і дивіденди акціонерам за 2023 рік будуть вищими, ніж у 2022 році. Водночас, галузеві аналітики попереджали, що маршрут трубопроводу КТК та СП «Тенгізшевройл» залишаються вразливими до потенційної помсти Росії проти міжнародних санкцій, запроваджених США та європейськими країнами минулого року у відповідь на вторгнення Росії в Україну в лютому 2022 року.

Однак, насправді, Шеврон не дуже переймається можливою «російською помстою». Йому куди простіше вирішити питання через ланцюжок своїх людей та лобістів у Вашингтоні, ніж займатися диверсифікацією маршрутів вивозу 30 млн тонн видобутої нафти з Казахстану в обхід Росії.

До речі, ця компанія є одним з провідних учасників цікавої конфігурації такого собі «Діалогу Форт-Росс», ініційованого і спонсорованого російськими «Транснефть» і «Совкомфлот» та американської «Шеврон».

Російський посол Антонов у своїй промові на ювілейному 10-му форумі Діалогу у 2021 році відзначив: «...Незважаючи на все труднощі, Москва і Вашингтон після юніонського самміта лідерів двох країн в Женеві змогли установити устійчивий діалог по лінії Сове-

тов безопасности и внешнеполитических ведомств». А ось ще трохи пафосу: «Совкомфлот», «Транснефть» і Chevron – многолетние спонсоры проєкта «Диалог Форт Росс». С 2012 года три компании поддерживает инициативы по сохранению и популяризации русского культурно-исторического памятника в Калифорнии, а также способствуют расширению диалога между Россией и США».

І Росія сповна користується різними конфігураціями, у тому числі і для того, щоб вирішити питання припинення українських атак на російські НПЗ. Звісно, черговий форум Діалогу Форт-Росс ніхто скликати не буде, а ось задіяти закулісні важелі можна і без зайвого пафосу та шуму. Нічого такого – це лише діалог між Росією і США у складний час геополітичної напруженості, де збереження доходів американських компаній і виплата дивідендів акціонерам є предметом турботи американської адміністрації, особливо, перед виборами.

4-тактний алгоритм впливу Москви на Білий дім з використанням механізму КТК спрощено виглядає наступним чином:

Кремль через «Транснефть» (нинішній її очільник Н. Токарев у минулому начальник Путіна у дрезденській резидентурі ПГУ КГБ ССРСР) «по-дружньому» звертається до Шеврона «попрацювати у Вашингтоні»;

Шеврон активує своїх людей та лобістів, формулює й розподіляє завдання разом з операцією прикриття, щоб залишатися самому за кулісами;

Лобісти біжать до урядових установ з відповідними дорученнями і проєктом «правильних меседжів», що мають прозвучати на адресу України;

Речники урядових агенцій озвучують «правильні меседжі».

А щоб прибрати неприємний присмак приниження вашингтонськими побігеньками керівництва світового нафтового гіганта, «Транснефть» виплачує дивіденди акціонерам КТК, з-поміж яких і дочірні структури Шеврона та ЕксонМобіл: Chevron Caspian Pipeline Consortium Company – 15%, Mobil Caspian Pipeline Company – 7,5%. За 2023 рік акціонерам КТК виплачено \$1,34 млрд дивідендів. Звісно, це не багатомільярдні суми дивідендів від основної діяльності з експорту видобутої нафти, але теж немалі гроші.

З огляду на необхідність формування та підтримання виборчого фонду, у команді Байдена існує підвищений інтерес отримати додаткові донати. А тут така нагода! Тим більше, що гроші не пахнуть. А для Кремля це ефективний механізм елегантного корумпування геополітичного противника (цікаво, чи буде якимось антикорупційне розслідування колись з цього приводу?) та ще й перетворення його на пасивного спільника через червоні лінії, які він малює Україні.

Ось так червоні лінії Вашингтона для Києва перетворюються у зелене світло для Кремля. Атака на об'єкти критичної енергетичної інфраструктури України тому підтвердження. Показово, що удари приходяться не тільки по об'єктах електроенергетики, але й системи підземних сховищ газу. А вже жодних червоних ліній тріо Байдена-Саллівана-Бернса для Москви не накреслило. Їм куди легше нагнути Остіна й випустити Валандер з ідіотськими заявами.

Михайло ГОНЧАР,
президент «Центру глобалістики «Стратегія XXI»

11 квітня 2024